

**MAKSIM KECOCOGAN LAN MAKSIM KASIMPATEN SAJRONE MEDHIA SOSIAL WHATSAPP GRUP
KLAS HERCULES 2015 C TAUN 2018**

MAR'ATUS SOLIKAH

S-1 Jurusan Pendhidhikan Basa lan Sastra Dhaerah (Jawa), Fakultas Basa lan Seni, Universitas Negeri Surabaya
maratussolikah@mhs.unesa.ac.id

Dr. Surana, S.S., M.Hum.

Dhosen Jurusan Pendhidhikan Basa lan Sastra Dhaerah (Jawa), Fakultas Basa lan Seni, Universitas Negeri Surabaya

ABSTRAK

Maksim kecocogan yaiku tuturan antarane panutur lan mitratutur kang padha-padha maksimalake kecocogane. Dene maksimalake kasimpaten yaiku tuturan antarane panutur lan mitratutur kang maksimalake kauntungan marang liyane, lan maksimalake karugen marang awake dhewe. Tujuwan saka panliten iki yaiku supaya bisa meruhi tingkatan kecocogan lan kasimpaten kang diduweni para mahasiswa jurusan basa Jawa klas 2015C taun 2018. Saliyane kuwi, panliten iki uga durung ana sing nggawe sadurunge. Panliti njupuk objek sajrone medhia sosial *whatsapp* amerga medhia sosial kasebut minangka medhia kang lagi digandrungi bebrayan jaman saiki amerga kagunane sing saya canggih lan modern.

Asile panliten iki diweruhi wujud kecocogan lan kasimpaten kang digawe ceaturaan sabendinan sajrone grup klas Hercules 2015C taun 2018 saka teori katrapsilan basa miturut Leech dibagi limang maksimalake, nanging sajrone panliten iki mung di jupuk loro, yaiku (1) maksimalake kecocogan kang diperang dadi maksimalake kecocogaan laras lan maksimalake kecocogan nyimpang, (2) maksimalake kasimpaten uga diperang dadi loro yaiku maksimalake kasimpaten laras lan maksimalake kasimpaten nyimpang. Antarane maksimalake kecocogan laras lan nyimpang, dipantha dadi loro adhedhasar tuturane yaiku kang dituturake kanthi blaka lan samudana. Semana uga maksimalake kasimpaten laras lan nyimpang, dipantha dadi loro adhedhasar panampane mitratutur yaiku kasimpaten laras lan nyimpang kang ditampa lan ditampik.

Tembung Wigati: Maksim Kecocogan, Maksim Kasimpaten, Cecaturan, Medhia Sosial *Whatsapp*, Grup Klas Hercules 2015C.

BAB I

PURWAKA

Isine bab I iki ngenani (1) landhesane panliten, (2) punjer lan underane panliten, (3) ancasa panliten, (4) paedhahe panliten, (5) watesane panliten, lan (6) panjlentrehe tetembungan. Luwih jangkepe diandharake ing ngisor iki.

LANDHESANE PANLITEN

Basa yaiku piranti ceaturan kang digunakake kanggo komunikasi sabendina. Manungsa nggunakake basa kanggo nyritakake marang wong liya apa kang dirasakna utawa apa kang ana ing pikirane. Masyarakat mbutuhake basa minangka sarana hubungan sosial. Kejaba kuwi, basa uga digunakake minangka alat pangiket lan pangukur panguripan ing bebrayan (Basir 2016:1). Mula saka kuwi, anane basa ing bebrayan wigati banget. Saka basa, apa wae kang ana ing masyarakat bisa dipahami lan dingerteni lumantar pawongan siji lan sijine saengga tuwuh komunikasi kang apik.

Basa nuduhake karakter, watak, utawa pribadi saben-saben pawongan lan bisa diidentifikasi saka tuturan

kang diucapake. Saka tuturan kang alus, sopan, trapsila, cetha, uga ketata, nuduhake wateke panutur kang becik lan nduweni budi luhur semana uga suwalike. Basa mesthi owah melu perkembangane jaman. Mula saka kuwi dening panutur kerep ngalami kedaden-kedaden kang narik kawigaten kanggo dijingglengi. Salah sijine yaiku ngenani basa kang digunakake para mahasiswa.

Basa sajrone ceaturan mahasiswa ana kang trep karo kaidah basa lan uga akeh sing nyimpang saka kaidah basa. Tuturan saka mahasiswa iki tuwuh nalika ana ing kampus, ing kos, ing dalan, ing panggon mangan, lsp. Cecaturane mahasiswa yen dideleng saka basane kagolong nggunakake ragam basa kang *santai* lan *akrab*, amerga basa kang digunakake kuwi ora kabeh serius merga ana uga kang gojegan mung kanggo nglipur atine kancane. Mula basa ceaturane mahasiswa akeh ragame yen dideleng saka aspek pragmatike.

Tuturan-tuturan kang dituturake dening para mahasiswa kuwi jenenge prastawa tutur. Prastawa tutur minangka kedaden sosial, dene tindak tutur minangka gejala individual, lan pangangone ditentokake saka kabisan

basane si penutur sajrone ngadhepi kahanan tartamtu. Sajrone cecaturan, panutur lan mitratatur kudu padha-padha sadhar yen sajrone cecaturan kuwi ana kaidah-kaidah kang ngatur tindakane. Mula saka kuwi sabab peserta tindak tutur kudu nduweni tanggung jawab marang tindakan lan penyimpangan marang kaidah kabasan sajrone interaksi sosial kasebut.

Tujuan cecaturan yaiku kanggo nuduhake pesen utawa pawarta uga kanggo ngraketake gegayutan sosial. Sajrone nyampeke pesen kasebut, biasane nggunakake basa verbal kayata lisan lan tulis, lan nggunakake basa non verbal kang dipahami marang panutur lan mitratatur. Dene tujuan saka cecaturan yaiku kanggo nganakake gegayutan sosial kang dilakokake kanthi nggunakake strategi kang maneka werna, kayata nggunakake ungkapan katrapsilan, ungkapan implisit, lan eksplisit. Strategi komunikasi minangka faktor nonlinguistik sajrone proses komunikasi. Saliyane kuwi uga ana faktor liya kang luweh wigati yaiku faktor katrapsilan basa. Sajrone cecaturan, panutur lan mitratatur ora mung kudu manut marang prinsip *kerja sama* nanging sajrone cecaturan antarane panutur lan mitratatur uga kudu padha paham lan ngerti apa maksud kang dikarepake tanpa ngucapake kekarepan kasebut kanthi eksplisit.

Katrapsilan bisa dideleng saka maneka werna wujud saka sesrawungan sabendina. Katrapsilan nuduhake sikap kang ngandhut sopan santun utawa etika sajrone sesrawungan sabendina. Nalika pawongan diarani santun, yaiku nalika sajrone diri pribadine pawongan kasebut kagambar nilai sopan santun utawa nilai etika kang lumaku kanthi apik ing masyarakat. Nalika pawongan diarani santun, masyarakat bakal menahi nilai marang pawongan kasebut. Wujud panilaiane yaiku dijupuk kanthi cara langsung sanalika, utawa kanthi cara konvensional. Sajrone pasrawungan sabendina, katrapsilan basa digunakake nalika ngungkapake kecocogan lan ngungkapake kasimpaten. Tuturan kecocogan lan kawigaten diwujudake minangka maksim kecocogan lan maksim kasimpaten kang dijupuk saka teorine Leech.

Cecaturan ing jaman saiki, wis ngandhalna medhia sosial kanggo komunikasi sabendina. Amerga ing jaman kang wis saya maju iki, alat-alat komunikasi lan aplikasine uga saya canggih. Medhia sosial wis padha digandrungi amarga fungsine kang saya jembar. Salah siji medhia sosial kang digandrungi para kawula mudha khusus mahasiswa yaiku medhia sosial *whatsapp*. *Whatsapp* yaiku medhia sosial kang digunakake kanggo ngirim pesan kaya (SMS), nanging ana bedane antarane *whatsapp* lan *sms*, yaiku yen *sms* mung bisa kanggo ngirim pesen arupa tulisan wae. Yen *whatsapp* bisa kanggo ngirim foto, video, file, lan bisa kanggo ngunggah status arupa foto lan video. Sajrone nomere uga bisa diwenehi foto kang didadekake foto profil. Saka kaluwihane *whatsapp*

kasebut kang narik kawigaten para mahasiswa kanggo komunikasi sabendina. Amerga saliyané bisa komunikasi siji mbaka siji, *whatsapp* uga bisa diunakake kanggo grup. Saka grup kasebut para mahasiswa nggunakake minangka grup kela, grup angkatan, grup tugas, lan grup kelompok. Grup-grup kang nggampangake para mahasiswa kanggo ngolehi informasi adhedhasar grup kang digawe.

Cecaturan sajrone *whatsapp* grup, uga ana kang serius lan guyanan. Cecaturan kang serius biyasane dilakoni nalika mbahas ngenani tugas, utawa ganti jam mata kuliyah, nanging cecaturan kang asipat guyanan dilakoni nalika lagi ngrembug bab dolan bareng, mbayar iyuran, lsp. Sajrone cecaturan kasebut ana kang ngandhut katrapsilan basa. Prinsip katrapsilan sajrone teorine Leech diperang dadi 6, yaiku maksim kawicaksanaan, maksim kamurahan, maksim *penerimaan*, maksim *kerendhatian*, maksim kecogokan, lan maksim kasimpaten. Sajrone *whatsapp* grupe mahasiswa, cecaturan kang paling manjila yaiku cecaturan kang ngandhut maksim kecocogan, lan kasimpaten. Amerga bab kang dirembug ngenani kecocogan pamrayogane para mahasiswa ngenani tugas, gani jam mata kuliyah, lsp, lan kasimpatene marang kanca kancane ngenani bab kasebut uga.

Adhehasar andharan mau kang njalari narik kawigaten kanggo diteliti. Dene irah-irahane panliten iki yaiku “Maksim Kecocogan lan maksim Kasimpaten sajrone Medhia Sosial *Whatsapp* Grup Klas Hercules 2015 C Taun 2018”. Panliti nggunakake *whatsapp* grup klas Hercules 2015 C, amarga panliti kalebu sajrone grup kasebut. Saliyane kuwi, cecaturan ing grup klas Hercules 2015 C akeh nggunakake kecocogan lan kasimpaten basa kang diuturake marang kanca-kancane ngenani tugas, ngganti jam mata kuliyah, ngumpulna tugas, lsp. Dene ancas saka panliten iki yaiku kanggo nganalisi cecaturan kang ana sesambungane karo tuturan kang diuturake para mahasiswa Jurusan Basa Jawa Unesa klas 2015 C, kang kalebu konteks lan prinsip katrapsilan mligine maksim kecocogan lan maksim kasimpaten. Amerga saben-saben tuturan ora mesthi manut marang aturan tata basa katrapsilan, mula panliten iki bakal ngandharake wujud maksim katrapsilan kang laras lan nyimpang saka wujud maksim katrapsilan basa.

UNDERANE PANLITEN

- 1) Kepriye wujud maksim kecocogan kang laras lan nyimpang sajrone medhia sosial *whatsapp* grup klas *hercules* 2015 C Taun 2018?
- 2) Kepriye wujud maksim kasimpaten kang laras lan nyimpang sajrone medhia sosial *whatsapp* grup klas *hercules* 2015 C Taun 2018?

TUJUWANE PANLITEN

Adhedhasar underane panliten ing ndhuwur, mula bisa dujupuk dudutan ancas panlitene yaiku kaya ing ngisor iki.

- 1) Ngandharake wujud maksim kecocogan kang laras lan nyimpang sajrone medhia sosial *whatsapp* grup klas *hercules* 2015 C Taun 2018.
- 2) Ngandharake maksim kasimpaten kang laras lan nyimpang sajrone medhia sosial *whatsapp* grup klas *hercules* 2015 C Taun 2018.
- 3) Ngandharake panganggone maksim kecocogan laras lan nyimpang, uga maksim kasimpaten laras lan nyimpang sajrone medhia sosial *whatsapp* grup klas *hercules* 2015 C Taun 2018.

PAEDAHE PANLITEN

Panliten iki diajab bisa menehi paedah kang bisa migunani mligine ngenani aspek-aspek pragmatic lan wates-watese perkara kang diteliti. Paedah sajrone panliten iki diperang dadi loro yaiku paedah teoritis lan paedah praktis

Paedah Teoretis

Paedah teoritis sajrone panliten iki yaiku kanggo panyengkuyung ngrembakane ilmu basa mligine ilmu pragmatik. Saliyane kuwi uga bisa nambah kawruh ngenani Katrapsilan Basa mligine ngenani wujud kang laras lan nyimpang sajrone maksim kecocogan lan maksim kasimpaten.

Paedah Praktis

Panliten iki uga diajab bisa menehi paedah tumrap:

- 1) Panliti, kanggo nambah kawruh ngenani wujud maksim kecocogan lan maksim kasimpaten kang laras lan kang nyimpang.
- 2) Panliten, diajab paliten iki bisa kanggo gegambaran palien sabanjure kang luhih apik.
- 3) Pamaca, bisa luwih nggampangake anggone nyinaoni bab maksim katrapsilan mligine maksim kecocogan lan maksim kasimpaten.

WATESANE PANLITEN

Sajrone panliten iki nduweni watesan-watesan kang dienggo amrih nggampangake panliten anggone nлити lan ora nggladrah uwal saka konsepe panliten kang wis dadi reronce. Wewatesane panliten sajrone panliten iki yaiku cecaturan mahasiswa jurusan pendhidhikan basa lan sastra dhaerah (Jawa) Unesa angkatan 2015 klas C. Banjur sumber dhata panliten iki yaiku mung fokus ngandharake tuturan para mahasiswa sajrone *Whatsapp* grup klas *hercules* 2015 C taun 2018 kang ngandhut maksim katrapsilan mligine maksim kecocogan lan maksim kasimpaten. Banjur antarane maksim kecocogan lan maksim kasimpaten kasebut bakal diperang maneh dadi

loro yaiku maksim kecocogan kang laras lan nyimpang, lan maksim kasimpaten kang laras lan nyimpang.

PANJLENTREHE TETEMBUKAN

Tetembungan sing digunakake ing panliten iki ana papat, yaiku (1) prinsip katrapsilan, (2) katrapsilan basa, (3) maksim kecocogan lan maksim kasimpaten, (4) penyimpangan maksim, (5) wujud tuturan, (6) cecaturan, (7) panutur, (8) mitratatur, (9) mahasiswa. Saben tetembungan kasebut dijlentrehake ing ngisor iki.

- 1) Prinsip katrapsilan yaiku Miturut Leech (sajrone Wijana, 1996:46) ana 6 maksim sajrone prinsip katrapsilan (*politeness principle*) yaiku maksim kawicaksanaan (*tact maxim*), maksim kamurahan (*generosity maxim*), maksim penerimaan (*approbation maxim*), maksim kerendahan hati (*modesty maxim*), maksim kecogokan (*agreement maxim*), lan maksim kasimpaten (*sympathy maxim*).
- 2) Katrapsilan basa yaiku aluse pangucap sajrone nggunakake basa kanggo sarana komunikasi kanthi lisan utawa tulisan. Basa kang digunakake ora nyinggung atine wong liya, nduweni adab utawa sopan santun lan gandhut nilai-nilai hormat kang dhuwur. Nalika pawongan diarani sopan sajrone cecaturan, sajrone diri pribadine wong kasebut wis kagambar nilai sopan santun utawa etika kang lumamah kanthi apik ing masyarakat. Katrapsilan basa digunakake kanggo ngegani wong liya sing dijak cecaturan.
- 3) Maksim kecocogan lan maksim kasimpaten yaiku Maksim kecocogan yaiku sajrone cecaturan antarane panutur lan mitratature maksimalake kecocogane, lan minimalake kaoracocogan antarane kalorone. Dene maksim kasimpaten yaiku sajrone tuturan kang nguwajibake peserta tuture kanggo maksimalake kasimpaten lan minimalake kaorasimpatine marang lawan tuture.
- 4) Penyimpangan maksim kecocogan lan maksim kasimpaten yaiku *Penyimpangan* maksim kecocogan yaiku sajrone tuturan antarane panutur lan mitratatur padha-padha minimalake kecocogane lan maksimalake kaoracocogane. Dene *penyimpangan* maksim kasimpaten yaiku sajrone tuturan antarane panutur lan mitratatur ora maksimalake kasimpaten marang lawan tuture. Bab kuwi kedaden nalika antarane panutur utawa mitra tutur padha-padha nengenake kauntungan marang awake dhewe lan nggedhekake karugen marang liyane.
- 5) Wujud tuturan iki bakal digunakake kanggo ngekspresikake maksim-maksim kang wis diandarake ing ndhuwur. Wujud tuturane yaiku tuturan imposif, komisif ekspresif, asertif. Dene tuturan kang

digunakake sajrone maksim kecocogan lan kasimpaten yaiku tuturan ekspresif lan asertif. Tuturan ekspresif yaiku tuturan kang digunakake kanggo ngungkapake sikap psikologis panutur marang kedaden kang ana kayata ngucapake panuwunan, ngucapake selamat, menahi pangapura, muji, belasungkawa. Dene tuturan asertif yaiku tuturan kang biasane di tuturake kanggo nyatakake kabeneran proposisi kang digunakake kayata nyatakake, ngusulake, menahi pamrayoga, lan nglapurake.

- 6) Cecaturan yaiku komunikasi kang ditindakake dening pawongan utawa klompok kang ditindakake dening pawongan loro utawa luwih, kang nduweni pembahasan banjur nduweni asil ngenani pamikiran kang padha.
- 7) Panutur yaiku Sudaryanto (2001:765) ngandharake yen panutur yaiku uwong kang pinter gunem. Dene Nadar (2009:8) ngandharake panutur kuwi O1 (wong ka I) minangka uwong kang nuturake sithik akehe tuturan.
- 8) Mitratatur yaiku Nadar (2009:8) ngandharake yen mitratatur kuwi O2 (wong ka II) kang dadi lawan tuture panutur.
- 9) Mahasiswa yaiku aran kanggo pawongan kang lagi golek ilmu ing jajaran perguruan tinggi kang kaperang saka sekolah tinggi, akademi, lan sing paling umum yaiku universitas (Zamhari, 2006: 16).

BAB II TINTINGAN KAPUSTAKAN

Tintingan kapustakan sajrone panliten iki diperang dadi telu, yaiku (1) panliten saemper, (2) konsep-konsep panliten, (3) landhesan teori. Andharan luwih jangkepe ing ngisor iki.

Panliten Saemper

Panliten ngenani maksim katrapsilan kang wis ditindakake ing antarane yaiku panlitene Eko Janti Rinjanika (2006) kanthi irah-irahan “katrapsilan Basa sajrone Komunikasi Formal”. Sajrone panliten iki ngandharake ngenani kepriye cecaturan para rumaja ing dhaerah surabaya kang ngandhut maksim *kerjasama* lan maksim kasopanan. Asil saka skripsi iki yaiku luwih akeh maksim kesepakatan kang diolehi sajrone cecaturane para rumaja ing dhaerah Surabaya tinimbang maksim kasopanane.

Panliten kang saemper karo paniten iki uga ditindakake dening Retno Susanto (2013) kanthi irah-irahan “Panganggone Maksim Katrapsilan sajrone Cecaturan Masyaraat ing Desa Ngunut Kabupaten Tulungagung”. Sajrone panliten iki Retno mbahas tuturan-tuturan kang nglanggar maksim sopan santun sajrone

tembung frase lan cecaturane masyarakat ing Desa Ngunut Kabupaten Tulungagung. Asil saka paniten iki, sopan santun sajrone tembung frasa verbal an nomina. Ukara utawa klausa diwenehi tandha awujud *oposisi kata*, maksim katrapsilan awujud maksim kearifan lan kedhermawanan, maksim pujian an maksim *kerendahan hati*.

Panliten kang saemper sabanjure yaiku dening Carla Dela Cicinati (2016) kanthi irah-irahan “*Kesantunan dan Ketidaksantunan Berbahasa Anak Jalanan di Komunitas Save Steed Child Surabaya*”. sajrone panliten iki mbahas tuturan kang *memenuhi* maksim katrapsilan sajrone cecaturan komunitas *Save Steed Child Surabaya*, uga mbahasa tuturan kang nglanggar aturan maksim kasopanan sajrone cecaturan komunitas *Save Steed Child Surabaya*. dhata kang diolehi sajrone panliten iki luwih akeh dhata kang awujud *penyimpangan* utawa nglanggar aturan maksim kasopanan, tinimbang tuturan kang *memenuhi* maksim kasopanan.

Sabanjure yaiku panliten dening Rochman (2015) kanthi irah-irahan “*Kesantunan Positif dan Negatif Penyiar Radio Persada FM Paciran Lamongan*”. Panliten kasebut nduweni ancas kanggo ndheskripsekake katrapsilan positif lan negative penyiar radio Persada FM Paciran Lamongan kanthi nggunakake teori saka Broen lan Lavinson yaiku katrapsilan positif lan katrapsilan negatif. Panliten kasebut nggunakake metodhe simak kanthi teknik *sadap*, rekam, In cathet, kanggo ngolehi dhatane. Asi saka panlien kaebut nuduhake yen ta katrapsilan kang digunakake dening penyiar radhio persada FM Paciran Lamongan, kasusun saka katrapsilan positif lan katrapsilan negatif.

Panliten sabanjure kang semper yaiku panliten dening Maghfirah (2014) kanthi irah-irahan “*Kesantunan Berbasa Guru di SMK PGRI 1 Lamongan*”. Panliten kasebut nduweni ancas kanggo ndheskripsekake maksim-maksim katrapsilan basa kang ana sajrone katrapsilan basa guru ing SMK PGRI 1 Lamongan. Panliten kasebut nggunakake teori basa saka Geoffrey Lech kang kasusun saka maksim-maksim katrapsilan kayata maksim kearifan, kedermawanan, penghargaan, kesederhanaan, permufakatan, lan kasimpaten. Pnliten kasebut arupa panliten dhesriptif kang nggunakake pendekatan kualitatif. Dene metode kang diunakake yaiku metodhe simak kanthi teknik *sadap* lan catet. Asil saka panliten kasebut yaiku kajian pragmatic ngenani katrapsilan basa guru-guru SMK PGRI 1 Lamongan. Kejaba saka kuwi, panliten kasebut uga menahi weruh yen ta basa kang digunakake dening guru-guru SMK PGRI 1 Lamongan ngandhut maksim-maksim katrapsilan.

Adhedhasar panliten kang wis tau ditindakake dening panliti sadurunge, maksim kecocogan lan kasimpaten sajrone cecaturan Mahasiswa Jurusan Basa

Jawa Angkatan 2015 tahun 2018, iki narik kawigatene panliti. Sajrone panliten iki nduweni pambada kar panliten sadurunge, amerga panliten iki ngadharake luweh rinci saka perangan maksim katrapsilan yaiku maksim *penerimaan* lan maksim *kecocogan*. Objek kang dikaji sajrone panliten iki uga beda karo panliten-panliten sadurunge. Panliten iki nggunakake objeke Mahasiswa Jurusan Basa Jawa angkatan 2015. Saka cecaturane Mahasiswa kasebut bakal dianalisis kang kalebu maksim *penerimaan* lan maksim *kecocogan* banjur dianalisis nganggo teorine Leech.

Konsep-konsep Panliten

Konsep yaiku gambaran mental saka objek, proses, utawa apa wae kang ana ing njabane basa kang digunakake akal budi kanggo ngerteni bab liyane (KBBI, 2004). Konsep sa

jrone panliten ngenani maksim kecocogan lan maksim kasimpaten sajrone medhia sosial *whatsapp* grup klas Hercules 2015 taun 2018 iki diandharake ing ngisor iki.

Basa

Basa minangka piranti kanggo cecaturan, komunikasi, lan srawung antarane wong siji lan sijine. Basa digunakake kanggo ngungkapna apa kang pengen diomongna marang wong liya, saka basa kita bisa mangerteni apa kang dikarepake wong liya lan uga bisa padha-padha ngerteni. Basa minangka pirantine manungsa kanggo ngespresikake pikiran lan perasaan sing diduweni (Chaer, 2014: 14). Dene miturut Basir (2010:21) basa minangka piranti utama sajrone urip lan panguripan manungsa. Sajrone panguripan sabendina manungsa ora bakal uwal saka basa.

Masyarakat nggunakake basa minangka sarana komunikasi sajrone kagiyatan sabendina kayata nalika cecaturan, dhiskusi, ngongkon, lsp. Kang wigati sajrone basa yaiku bab hakikat basa. Miturut Anderson (1972:35) sajrone (Basir, 2010:2) hakikat basa nduweni wolung rinsip yaiku (1) basa minangka salah sijine sistem, (2) basa minangka vokal (*bunyi ujaran*), (3) basa kasusun saka lambang-lambang *mana suka*, (4) saben basa nduweni sifat kang unik; sifate khas, (5) basa disusun saka pakulinan-pakulinan, (6) basa minangka piranti komunikasi, (7) basa ana gandheng cenenge karo budaya kang ono ing panggonan kasebut, (8) basa kuwi mesthi owah-owah. Saka walung hakekat basa miturut Anderson ing ndhuwur bisa didudut yen basa yaiku wujud unine pangucap kang digunakake kanggo komunikasi sabendina kang nduweni siat unik.

Pragmatik

Pragmatik minangka cabang ilmu linguistik kang dadi objek basa sajrone panganggone, kayata komunikasi lisan lan ora lisan. Pragmatik minangka cabang ilmu basa kang ngandharake panganggone basa saka tataran basa yaiku fonologi, morfologi, sintaksis, lan semantik (Leech, 1993:3). Dene miturut Yule (2001:03) njlentrehake yen pragmatik kuwi minangka cabang ilmu basa kang nyinaoni mana kang dikarepake dening panutur lan bakal ditegesi dening mitra tuture. Saka bab kasebut ateges yen pragmatik kuwi ilmu kang nyinaoni basa sajrone panganggone uga makna kang diasilake saka ukara kang bisa diweruhi kanthi ndeleng konteks sajrone bab kasebut.

Makna kang dikaji sajrone pragmatik yaiku makna kang kaiket dening konteks. Bab kasebut beda karo semantik kang nelaah makna bebas ora kaiket konteks yaiku makna linguistik, dene pragmatik yaiku makna tuturan. Pragmatik yaiku bab kang nelaah makna kang ana gandheng cenenge karo situasi tuturan. Sawise nelaah sawijine tuturan, mitra tutur bakal luweh gampang anggone ngerteni maksud kang diucapake.

Katrapsilan Basa

Katrapsilan basa minangka salah sijine aspek kabasan kang bisa ningkatake *kecerdasan emosional* panutur, mergo sajrone komunikasi, panutur lan mitra tutur ora mung dituntut nyampekake kabeneran, nanging uga kudu tetep bisa nduweni *komitmen* kanggo njaga hubungan supaya tetep apik. Hubungan kang apik antarane panutur lan mitra tutur tetep kajaga yen saben-saben panutur ora padha-padha ngelekna utawa ngisin-ngisina (Carla, 2016:15). Mula saka kuwi, antarane panutur lan mitra tutur nduweni kuwajiban kang padha kanggo njaga omongane.

Prinsip katrapsilan nganti saiki kang diaggep paling lengkap yaiku saka Leech. Maksim katrapsilan miturut Leech dibagi dadi nem maksim. Maksim minangka kaidah kabasan sajrone interaksi lingual, kaidah-kaidah kang ngatur tindakan, gunane basa lan interpretasine marang tindakan lan pocapane mitra tuture. Saliyane kuwi, maksim uga sinebut minangka wujud pragmatik adhedhasar prinsip kerjasama lan prinsip kesopanan.

Maksim-maksim kasebut nganjurake supaya kita ngomongake apa kang pengin kita ungkapake anthi sopan lan yen isa ngaduh saka tuturan kang ora ssopan. Nem maksim katrapsilan kang dibage adhedhasar teorine Leech yaiku maksim kawicaksanaan, maksim *penerimaan*, maksim kamurahan ati, maksim anorrage, maksim kecocogan, lan maksim kasimpaten Leech (1986) sajrone (Wijana, 1996:56). Maksim-maksim kasebut ngupayakake supaya saben-saben panutur kanggo minimalake kerugiane wong liya, lan maksimalake keuntungan kanggo wong liya mergo saka nem maksim katrapsilan ing ndhuwur luweh nengenake rasa kurmat marang wong liya lan ngassorake

awake dhewe merga kuwi wujud saka katrapsilan sajrone cecaturan.

Maksim Kecocogan

Maksim Kecocogan minangka perangan saka maksimum katrapsilan. Padha dene maksimum *penerimaan*, maksimum iki diungkapake nganggo ukara-ukara ekspresif lan asertif. Ukara ekspresif yaiku tuturan kang digunakake kanggo nyatakake sikap psikologis pamicara marang kahanan kang ana. Ukara iki nduweni fungsi kanggo ngespresikake, ngungkapake, utawa menahi weruh sikap psikologis panutur marang kahanan kang bisa dikira-kira dening ilokusi. Tuladhane yaiku ngucapake panuwun, ngucapake selamat, ngapura, nyalahna, muji, lsp.

Dene ukara asertif yaiku wujud tuturan kang nglibatake panutur marang kabeneran proposisi kang diekspresikake, kayata: nyatakake, menahi weruh, nyaranake, mbanggakake, ngrasula, nuntut, nglaporake. Maksim kecocogan iki nguwajibake saben-saben panutur lan mitra tutur kanggo ngakehake kecocogan antara kalorone. Lan nithikake kaoracocogane antara kalorone.

Maksim Kasimpaten

Kayata maksimum kecocogan, maksimum kasimpaten iki uga diungkapake kanthi tuturan asertif lan ekspesif, uga minangka perangan saka maksimum katrapsilan. Maksim kasimpaten iki nuntut saben-saben panutur kanggo ngakeh-ngakehi rasa simpati, lan nithikake rasa *antipati* marang lawan tuture. Nalika mitra tutur lagi suka bagya utawa lagi nggayuh kasuksesan, panutur diwajibake melu seneng lan ngucapake selamat marang mitra tuture. Nanging nalika mitra tutur lagi kasusahan utawa lagi kena musibah, panutur kudu melu susah lan bela sungkawa marang kedaden kang dilakoni mitra tutur. Tuturan-tuturan kasebut minangka wujud saka kasimpaten panutur marang mitra tutur.

Cecaturan

Cecaturan minangka sawijine komunikasi antarane wong siji lan sijine kang nduweni maksud tartamtu. Panutur sajrone pacaturan kudu ngupaya supaya apa kang wis diandharake ana sesambungane karo kahanan sajrone cecaturan kasebut, cetha lan gampang dingerteni dening mitra tutur (Kushartini, 2015:106).

Lavinson (sajrone Lubis, 1993:70) ngandharake paedahe nggunakake konsep cecaturan kanthi cara konsepsional kabasan kaya ing ngisor iki:

- 1) Ngandharake ngenani tege utawa kanyatan basa kang ora bisa ditengeri kanthi cara linguistik.
- 2) Ngandharake lan njlentrehake teges ngenani pambada lahiriyah saka maksud pawongan kang cecaturan.
- 3) Ngandharake semantic nantarane klausa kang digayutake antaaranane tembung panggandheng kang padha, lan

- 4) Njlentrehake kanyatan kanthi cara lahiriyah basa kang ora ana gayutane ngenani makna senadyan ora trep kaya metafora.

Medhia Sosial

Medhia sosial yaiku kelompok saka aplikasi abasis internet kang digawe adhedhasar ideologi lan teknologi web versi 2.0 kang bisa wae ndadekake *website* kang interaktif [Kaplan Andreas M., Haenlein Michael (2010). "*Users of the world, unite! The challenges and opportunities of social media*". Dkuwitip via wikipedia 2014]. Medhia sosial bisa nekakake lan ngartekake cara *komunikasi* anyar kanthi teknologi kang beda banget karo medhia sosial tradhisional. Maneka medhia *komunikasi* ing ndonya "*cyber*" iki ngebentuk jaringan *komunikasi* kang akeh tanpa winates panggon lan wektu. Ing ngisor iki *karakteristik* kang diweruhi ing medhia sosial modern:

- a) Transparansi: ora ana tedheng aling-aling *informasi* amarga konten medhia sosial dikanggokake kanggo konsumsi publik utawa sakelompok bebrayan.
- b) DIALOG lan komunikasi: anane sesambungan lan *komunikasi interaktif* nggunakake maneka warna *fitur*, yaiku antara "Brand Bisnis" karo para "*fans*".
- c) Jejaring relasi: sesambungan antarane panganggo kaya wae jaring-jaring kang sesambungan siji marang liyane lan saya *kompleks* karo nggunakake *komunikasi* lan terus mangun kekancan, *Komunitas* jejaring sosial ana kalungguhan kang nduweni pangribawa marang *audiensi (influencer)*.
- d) Multi opini: saben pawongan kanthi gampang ngandharake panemu.
- e) Multi form: *informasi* disuguhake ing maneka warna konten lan maneka warna *channel*, wujud yaiku arupa: *social media press release, video news release, portal web, lan elemen liyane*.
- f) Kekuatan promosi online: medhia sosial bisa dideleng minangka *tool* kang nduweni peluang kanggo mujudake visi misi organisasi, Sulianta Feri (2015:5). Medhia sosial yaiku medhia *online*, karo panggunane bisa ngakses kanthi gampang, andum, lan bisa nggawe blog, jaringan sosial, forum lan ndonya kang ora nyata (*dunia virtual*).

Whatsapp

WhatsApp Messenger yaiku aplikasi kang gunanae kanggo ngirim informasi utawa pesen lumantar *platform* kang gratis kanggo SMS, amarga *whatsapp* nggunakake rencana dhata internet kang padha kango *email, browkang web, lsp, mula ora nggunakake biaya kanggo tetep sinambung*.

Sajrone aplikasi medhia sosial mligine ing aplikasi *whatsapp* nduweni 3 (telu) bab kang wigati, yaiku ana ajege sambungan, pewara, lan nomor HP minangka PIN.

Whatsapp kuwi gumantung sambungan internet lumantar jaringan GPRS/EDGE/3G/4G utawa Wifi kanggo nggunakake. Aplikasi *WhatsApp* kuwi ora bisa digunakake menawa ora ana sambungan internet. Kita bisa ndeleng kontak utawa pacaturan karo kanca sanadyan ora ana sambungan internet. Padha karo *Blackberry Messenger* (BBM), menawa ora ana koneksi internet, kita tetep bisa mbuka aplikasi kasebut nanging nalika nyoba ngirim pesen, bakal ana tandha kaya jam kang mratandhani pesen kasebut diurungake sawetara pengirimane nganti ana sambungan internet.

Ana pilihan pewara kanggo ngandhakake pesen anyar ing bageyan pengaturan. Kita uga bisa milih pesen anyar mau kanthi *Pop Up* utawa mung ing *notification area*. Kita uga bisa ngatur swara telpon ing bageyan pengaturan. Saliyane kuwi, ing bab pewara iki bakal diandharake kepriye tandhne menawa pesen kasebut wis dikirim utawa wis diwaca dening wong kang nampa pesen kasebut. Fitur kasebut padha karo fitur kang diduweni dening *Blackberry Messenger* (BBM). Bedane menawa ing *Blackberry Messenger* (BBM) nggunakake tanda D lan R, ing *whatsapp* nggunakake centang siji kuwi wis dikirim nang server, yen centang loro kang ateges pesen kuwi wis dikirim, menawa centang loro lan werna biru kuwi tegese pesen kasebut wis diwaca dening mitra tutur. *WhatsApp* uga bisa ngirim file, vodo, audio, lokasi, lan kontak.

Beda karo *Blackberry Messenger* (BBM) kang nggunakake PIN kang wujud unik nambahake dhaftar kanca, menawa ing *WhatsApp* kanggo nambahake kanca, mung nyimpen nganggo nomere kanca kang digunakake kanggo dhaptar. Bab kang narik kawigaten yaiku kanca kang kontake wis disimpen kuwi otomatis dadi kanca ing aplikasi kasebut, amarga *WhatsApp* kuwi bakal nggoleki dhewe kontae kanca kang wis sumimpen ana ing kontak HP. Nalika kawitan *nginstal* aplikasi kasebut, kontak kasebut wis diisi kanthi otomatis. *WhatsApp* langsung njupuk dhata kontak lan nindakake proses *sinkronisasi* karoserver.

Kaluwihan *Whatsapp*

Aplikasi iki ora mung digunakake kanggo ngiri teks.

WhatsApp bisa ngirim gambar, video, swara, lan lokasi GPS kang langsung bisa disuguhake, ora arupa *link*.

- b) Nyambung karo server. *WhatsApp*, kayata SMS, ora prelu mbuka aplikasi kanggo nampa pesen. Pewara pesen kang ditampa nalika HP mati bakal tetep disuguhake nalika HP kasebut wis urip.
- c) Status pesen. Jam abang kanggo proses *loading* HP kita, tandha centang yen pesen dikirim ing jaringan. Tandha centang loro yen pesen kuwi wis dikirim menyang mitra tutur. Tandha silang abang prantandha pesen kasebut ora kasil dikirim.

- d) Pacaturan Grup. *Broadcast* kanggo ngirim pesen menyang anggota ing sawijine grup. Ngirit *Bandwidth*, amarga aplikasi kasebut wis nyambung karo server, mula ora prelu *login* utawa *loading contact/avatar*, saengga sesambungan kang nggunakake dhata interent ing aplikasi kasebut irit. Aplikasi bisa dipateni, lan mung aktif yen ana pesen ditampa, saengga bisa ngirit batrei.

Teori kanggo Panliten iki

Teori kang digunakake minangka landhesan ing panliten iki yaiku teori katrapsilan basa saka Leech. Cara kerjane yaiku nganalisis katrapsilan basa sajrone cecaturan.

Lelandhesan teori kang digunakake sajrone panliten iki yaiku teori maksim katrapsilan Leech. Leech ngandharake katrapsilan basa ana 6 perangan yaiku yaiku maksim kawicaksanan (*tact maxim*), maksim kamurahan (*generosity maxim*), maksim *penerimaan* (*approbation maxim*), maksim *kerendahan hati* (*modesty maxim*), maksim kecocogan (*agreement maxim*), lan maksim kasimpaten (*sympathy maxim*). Saka nek maksim kasebut baka dijupuk rong maksim yaiku maksim *Penerimaan* lan maksim *kesopanan*.

Miturut Leech saya dawa tuturan kang dituturake pawongan, mula saya gedhe uga anggone pawongan kasebut menehi sikap sopan marang mitra tuture. Kasopansantunan lan kawicaksanan nduweni gegayutan yaiku kawicaksanan minangka salah siji aspek utawa jinis kasopansantunan. Yen ndeleng panguripan sabendina, mula bisa katon jelas yen ta kang nduweni sipat kasopanan saka pihak pamicara utawa suwalike. Saka pengalaman kasebut bisa diolehi dudutan yen ta saka hakikat kasopansantunan kuwi sipate asimetris, ora sapihak, ora seimbang, lan kalorone ora bakal padha.

Rahardi, (20015:66-68), ngandharake yen sasuwene iki ana telung jinis skala kanggo ngukur tingkat katrapsilan sing nganti saiki akeh digunakake minangka dhasar acuan sajrone panliten katrapsilan. Katelu jinis skala kasebut yaiku (1) skala katrapsilan miturut Leech, (2) skala katrapsilan miturut Brown and Lavinson, (3) skala katrapsilan miturut Robin Lakoff. Skala katrapsilan kang digunakake minangka dhasar katrapsilan basa sajrone panliten iki yaiku skala katrapsilan saka Leech.

Sajrone model skala katrapsilan Leech (1983) saben-saben maksim *interpersonal* kuwi bisa dimanfaatake kango nemtokake tingkatan katrapsilan saben tuturan. Skala katrapsilan kang disampekake dening Leech, baal diandharake ing ngisor iki.

- 1) *Cost – benefit scale* utawa skala rugi lan untung, kang condhong marang gedhe cilike karugen lan kauntungan kang diakibatake dening sawijine tindak

tutur marang sawijine tuturan. Saya gedhe tuturan kang ngrugekake panutur, mula tuturan kasebut diarani trapsila. Semana uga suwalike, yen tuturan kasebut nguntungake diri pribadhine panutur, mula tutura kasebut dianggep ora trasila.

- 2) *Optionality scale* utawa skala pilihan, yaiku skala kang condhong marang akeh utawa sithike pilihan kang diwenehake panutur marang mitra tutur sajrone cecaturan. Saya akeh pilihan sajrone tuturane panutur, mula tuturan kasebut dianggep trapsila. Nalika sajrone cecaturan antarane panutur lan mitra tutur isa milih pilihan saakeh-akehe, mula tuturan kasebut dianggep trapsila. Semana uga suwalike, nalika panutur ora menehi pilihan marang mitra tutur, mula tuturan kasebut dianggep ora trapsila.
- 3) *Indirectness scale* utawa skala kaoralangsungan. Skala iki condong marang tingkatan langsung lan ora langsung maksud saka sawijine tuturane kasebut. Yen maksud saka tuturane kasebut dinyatakake kanthi langsung, mula tuturan kasebut kalebu tuturan kang ora trapsila. Nanging yen maksud saka tuturane kasebut dituturake kanthi ora langsung, mula tuturan kasebut kalebu tuturan kang trapsila.
- 4) *Authority scale* utawa skala keotoritasan kang condhong marang hubunan status saial antarane panutur lan mitra tutur. Saya adoh status sosial antarane panutur lan mitra tutur, tuturan kang digunakake bakal saya trapsila tinimbang tuturan kang dituturake kanthi status sosial kang cedhek antarane panutur lan mitra tutur. Amerga saka jarak sosial kang cidhek bisa ngurangi katrapsilan basane.
- 5) *Social distance scale* utawa skala jarak sosial yaiku skala kang cudhuk marang tingkat hubungan sosial antarane panutur lan mitra tutur sajrone cecaturan. Yen tingkatan jarak sosial antarane panutur lan mitratutur cedhek, mula katrapsilan basane saya ilang utawa kurang. Semana uga suwalike, yen tingkatan jarak sosial antarane panutur lan mitra tutur saya adoh, mula tuturan kang digunakake uga bakal saya trapsila. Bisa dijupuk dududane yaiku tingkat keakraban hubungan antarane panutur lan mitra tutur bisa nemtokake tingkatan katrapsilan tuturan kang digunakake nalika cecaturan.

BAB III

METODHE PANLITEN

Andharan ing bab III iki ngenani (1) ancangane panliten, (2) sumber dhata lan dhata, lan (3) instrumen panliten, (4) tata cara ngumpulake dhata, (5) tata cara njlentrehake dhata, (6) nyuguhake asele jelntrehan dhata. Andharan jangepe ing ngisor iki.

Ancangane Panliten

Panliten kanthi irah-irahan “Maksim Kecocogan lan Maksim Kasimpaten sajrone Medhia Sosial Whatsapp Grup Klas Hercules 2015 Taun 2018” iki minangka panliten basa, panliten kang dironce kanthi dheskriptif lan pendekatan kualitatif. Panliten iki diarani panliten dheskriptif amerga ndheskripsekake masalah kanthi nggunakake tetembungan ora angka-angka. Tujuwane yaiku ndheskripsikake wujud tetembungan lan ukara-ukara saka segi kagunan basa santun lan ora santun. Dhata kang dikumpulake arupa tetembungan saengga asile panliten awujud tetembungan kang ndheskripsikake masalah. Masalah kang didheskripsekake yaiku cecaturan kang ngandhut Prinsip katrapsilan miturut Leech.

Sumber Dhata lan Dhata

Sadurunge nindakake panliten, panliti kudu nemtokake ubarampe panliten. Ubarampe panliten kuwi ing antarane yaiku sumber dhata lan dhata. Andharan antarane sumber dhata lan dhata bakal diandharake ing ngisor iki.

Sumber Dhata

Sumber dhata yaiku samubarang kang ngasilake utawa ngripta basa kang mesthi ngasilake dhata (Sudaryanto, 1993:3). Sumber dhata yaiku asale saka subyek kang diolehi. Sumber dhata minangka panggonan saka dhata kang dibutuhake. Sumber dhata iki bisa mbantu panliti supaya bisa oleh bahan kanggo panliten. Sajrone panliten iki sumber dhatane yaiku medhia sosial *whatsapp* grup klas Hercules 2015 C. Grup klas Hercules 2015 C minangka grup klas mahasiswa Unesa jurusan pendhidhikan basa lan sastra dhaerah angkatan 2015.

Dhata

Dhata sajrone panliten iki nggunakake dhata sekundher. Dhata sekundher yaiku dhata kang ana sajrone medhia sosial, buku, majalah, lan liya-liyane (Sudaryanto, 1993:11). Dene dhata sekundher ing panliten iki arupa *screenshootan* ukara-ukara kang digunakake sajrone *chat* (pesan) medhia sosial *whatsapp* grup klas Hercules 2015 C taun 2018 kang ngandhut maksim kecocogan lan maksim kasimpaten. Dhata kang diteliti kasebut wis kasil kacathet sawise nindakake proses maca lan dokumentasi cecaturan ing medhia sosial *whatsapp*.

Instrumen Panliten

Instrumen utama sajrone panliten iki yaiku panliti. Panliti dadi intrume utamane amerga panliti kang nulis panliten iki, uga kang golek dhata lan nganalisis dhata. panliti sajrone nglumpukake dhata luwih akeh gumantung marang awake dhewe minangka piranti nglumpukake dhata, (Meolong, 2012:19). Dene instrumen panyengkung sajrone panliten iki yaiku piranti kang bisa nyengkuyung

pangumpule dhata. Piranti kasebut yaiku piranti kanggo nulis lan ngetig, saliyané iku uga nggunakake *Handphone* (HP) kanggo golek dhata ing *whatsapp* grup klas Hercules 2015 C.

Tata Cara Ngumpulake Dhata

Tatacara kang digunakake kanggo nglumpukake dhata ing panliten iki yaiku nggunakake metodhe dokumentasi. Dokumentasi minangka teknik pangumpulan dhata dening panliti kanthi cara ngumpulake dokumen-dokumen saka sumber kang dipercaya yaiku *Screenshot* cecaturan ing medhia sosial kasebut.

Dokumentasi sajorne panliten iki ditindakake nalika panliti ngumpulake bukti saka cecaturan grup klas Hercules 2015 C ing medhia sosial *whatsapp* kanthi cara *screenshot*. *Screenshot* yaiku cara kanggo nangkap utawa moto apa kang lagi disuguhake ing layar HP. Dhata kasebut banjur digolongake adhedhasar jinisé maksim kecocogan lan maksim kasimpaten, sarta *penyimpangan* prinsip kecocogan lan maksim kasimpaten saka cecaturan kasebut. Dhata kang wis diolehi lan digolongake kasebut pungkasané bakal dijlentrehake kanthi cara dheskriptif.

Tata Cara Njlentrehake Dhata

Sakabehe dhata ing panliten iki minangka wujudé maksim kecocogan lan kasimpaten sing kalebu sajrone perangan saka prinsip katrapsilan. Dhata-dhata kasebut dijlentrehake kanthi metodhe formal lan informal. Metodhe formal yaiku metode kang njlentrehake kanthi nggunakake tandha-tandha lan lambang. Dene metode informal yaiku metodhe kang njlentrehake kanthi nggunakake basa (Sudaryanto, 1993:144).

Lambang-lambang sajrone panliten iki dijupuk saka cekakan dhasar-dhasar maksim kecocogan lan maksim kasimpaten. Lambang-lambang kasebut yaiku (1) perangan saka struktur sosial umur kang diperang dadi telu yaiku umur bocah (UB), umur rumaja (UR), lan umur tuwa (UT), (2) perangan saka status sosial jinis kelamin kang diperang dadi loro yaiku jinis kelamin lanang (JKL) lan jinis kelamin wadon (JKW), (3) relasi sosial kang diperang dadi telu yaiku relasi sosial paseduluran (RSP), relasi sosial kekancan (RSK), lan relasi sosial tangga (RST). Relasi paseduluran isih diperang dadi loro, yaiku relasi paseduluran cedhak (RPC) lan relasi paseduluran adoh (RPA). Ing perangan relasi sosial tangga diperang dadi loro, yaiku relasi tangga cedhak (RTC) lan relasi tangga adoh (RTA). Semana uga relasi sosial kekancan diperang dadi loro, yaiku relasi kekancan raket (RKR) lan relasi kekancan ora raket (RKO).

Saliyané stuktur sosial lan relasi sosial ing ndhuwur, sajrone tata cara njlentrehake dhata uga nggunakake kahanan soziale dhata nalika dhata kasebut dilakokake. Kahanan sosial diperang dadi loro yaiku

kahanan resmi lan kahanan ora resmi. Saka kahan resmi lan ora resmi kasebut nduweni pangaribawa tumrap katrapsilan basa, amarga yen kahanane resmi basa kang digunakake condhong marang basa resmi kang luwih trapsila tinimbang basa santai kang digunakake ing kahanan ora resmi. Sabanjure yaiku tandha, sajrone panliten iki, tandha digunakake kanggo matesi antarane struktur sosial umur, status sosial, lan relasi soziale panutur lan mitra tutur yaiku (1.../2... -3... -4...:5). Katrangan tandha kuwi yaiku (1) umur, jinis kelamine panutur; (2) umur, jinis kelamine mitra tutur; (3) relasi sosial antarane panutur lan mitra tutur; (4) tanggal nalika cecaturan kasebut kalaksanan; lan (5) kahanan sosial nalika dhata kasebut dilakokake.

Tata Cara Nyuguhake Asile Jlentrehan Dhata

Tatacara ngandharake asil njlentrehan dhata sajrone panliten iki, yaiku kanthi cara ngandharake asil jlentrehan dhata awujud andharan ngenani jinis-jinis maksim kecocogan lan maksim kasimpaten, kang bakal diandharake adhedhasar wujudé kang laras lan nyimpang uga lelandhesan marang konteks dhatane. Sajrone nyuguhake asile panliten kasebut, metodhe kang digunakake yaiku metode informal. Metodhe informal yaiku tata cara nyuguhake dhata kanthi ngrumusake asile panliten nggunakake tembung-tembung lumrah, kalebu panganggone *terminology* sing asipat teknis tanpa nggunakake simbol lan rumus. (Sudaryanto, 1992:145).

Asil paninthinge dhata ing panliten ngenani katrapsilan basa mligine maksim kecocogan lan maksim kasimpaten kang laras lan nyimpang, disuguhake kanthi jangkép adhedhasar jinis maksime. Dadi bisa dikandhakake yen asilé temuan saka panliten iki arupa wujud-wujud tuturan kang kalebu maksim kecocogan lan maksim kasimpaten kang disuguhake ing wujud tembung-tembung kang asipat teknis adhedhasar teks lan konteks.

BAB IV

ANDHARAN

Isine bab IV iki ngadharake 4 pembahasan, yaiku (1) maksim kecocogan laras kang dituturake kanthi blaka, (2) maksim kecocogan laras kang dituturake kanthi samudana, (3) maksim kecocogan nyimpang kang dituturake kanthi blaka, (4) maksim kecocogan nyimpang kang dituturake kanthi samudana, (5) maksim kasimpaten laras kang ditampa, (6) maksim kasimpaten laras kang ditampik, (7) maksim kasimpaten nyimpang kang ditampa, lan (8) maksim kasimpaten nyimpang kang ditampik.

1) Maksim Kecocogan Laras Kang Dituturake Kanthi Blaka

Andharan ngenani MKLB, diandharake ing ngisor iki.

DFR: Rek, piye? Tradisi 2. Dhosene ganti Pak Okto. Saran ya, umpamane awake dhewe iki urunan khas 10K/minggu enek sing keberatan ta? Dadi sebulan 40K Duite kanggo nyelengi tradisi mbek foto kopi bekne enek foto kopi. Aku saran ae mumpung sik awal kuliah dadi mben lek urunan gak ndadak akeh (yen butuh dhuwit akeh)

YAYW : Apik iki

MEA : **Iya gitu ae ma** seminggu sekali. Bayare pas sugih dadi dina senin

(UN-JKW/UN-JKL/UN-JKW-RKO(DFR-YAYW)/RKR(DFR-MEA): ora resmi-WGKH15C 1 September 2018)

Dhata (1) dituturake DFR minangka panutur kanthi umur nom-noman lan jinis kelamin wadon. Dene YAYW minangka mitratatur I kanthi umur nom-noman lan jinis kelamin lanang. Lan MEA minangka mitratatur II kanthi umur nom-noman lan jinis kelamin wadon. Sesambungan antarane panutur lan mitratatur I yaiku relasi kanca ora raket. Dene sesambungan antarane panutur lan mitratatur 2 yaiku relasi kanca raket. Kahanan sosiale yaiku ora resmi. Dhata kasebut kalaksanan ing *whatsapp* grup klas Hercules 2015 C nalika tanggal 16 Desember 2018.

Tuturan kasebut dituturake nalika wiwitan kuliyah lan ana mata kuliyah ttradhisi Jawa II kang tugas akhire yaiku manten sing mbutuhake urunan akeh. Mula DFR ngajak kanca-kancane kanggo nyelengi arupa kas saben minggu 10 ewu. Bab kasebut disarujuki MEA kanthi blaka ngandhakake yen dheweke sarujuk.

Tuturane MEA ing ndhuwur minangka maksim kecocogan laras amerga dheweke maksimalake kecocogane marang DFR kang bisa dideleng saka tuturane yaiku “iya gitu ae ma” kang ateges dheweke sarujuk marang apa kang dituturake DFR. Tuturane MEA ing ndhuwur arupa tuturan asertif yaiku kanthi menahi pamrayoga marang apa kang dituturake panutur yaiku “Bayar pas sugih dadi dina senin” kang ateges dheweke menahi saran yen bayare dina senin amerga yen dina senin dhuwite isih akeh amerga mari di transfer utawa lagi balik saka omah.

MKLB sajrone dhata (1) bisa dideleng saka tuturane MEA kang nuturakee kanthi langsung pasarujukane yaiku “iya gitu ae ma” sing tanpa dijelasna

maneh wis nduweni teges yen dheweke sarujuk marang tuturane DFR, amerga pasarujukan kasebut dituturake tanpa abang-abang lambe utawa tanpa tembung pasemon, mula bisa diarani yen tuturan kasebut blaka. Saliyane kuwi, tembung kang digunakake MEA minangka tembung kang digunakake sajrone maksim kecocogan yaiku tembung asertif kang kabukten saka tuturane kanthi menahi pamaryoga yaiku “bayare pas sugih, dadi dina senin” gathuk marang sifate wong wadon kang tliti lan gumati anggane ngatur dhuwit. Amerga dhuwit sangu sing diolehi dikirim seminggu pisan, dadi dheweke ngibaratake dina senin minangka dina sugih amerga lagi wae dikirimi sangu lan durung dienggo njajan.

2) Maksim Kecocogan Laras Kang Dituturake Kanthi Samudana

ANA : kelas C jare ora level foto neng kampus??

BDC : **Foto studio dong wkw**

(UN-JKW/UN-JKW-RKO: ora resmi-WGKH15C 12 November 2018)

Dhata (17) dituturake ANA minangka panutur kanthi umur nom-noman lan jinis kelamin wadon. Dene BDC minangka mitratatur kanthi umur nom-noman lan jinis kelamin wadon. Sesambungan antara panutur lan mitratatur yaiku relasi kanca ora raket. Dene kahanan sosiale yaiku ora resmi. Dhata kasebut kalaksanan ing *whatsapp* grup klas Hercules 2015 C nalika tanggal 12 November 2018.

Tuturan dhata (17) dituturake nalika milih panggon kanggo poto bareng-bareng saklas. ANA martakake yen klas 2015C ora level yen foto ning kampus, bab kasebut disarujuki dening BDC kanthi nuturake tuturan samudana sing bisa dititik saka tuturane yaiku “foto studio dong wkwk” kang ateges 2015C levele poto ning studio poto ora ning kampus. tuturan kasebut kalebu tuturan samudana amerga tuturane nduweni teges luwih saka siji, lan tuturan kasebut ora langsung menahi weruh yen BDC sarujuk marang tuturane ANA, nanging teges saka tuturane jumbuh karo tuturane ANA sing matakake yen klas 2015C ora pantes poto ning kampus, nanging foto ning studio foto ing asile luwih apik, lan panggone uga luwih apik.

MKLS sajrone dhata (17) ngenani panggon foto dilakokake dning ANA lan BDC minangka nom-noman wadon. Jumbuh karo jinis kelamine, wong wadon sing biyasan luwih seneng foto-foto lan bakal nggolek anggon sing apik supaya asil fotone uga apik. Bab kasebut ora pati digatekake karo nom-noman lanang mula sing naggepi lan ngandharake kecocogane sajrone dhata (17) mung nom-noman wadon wae. Saliyane saka faktor jinis kelamin,

saka factor lingkungan uga nduweni pengaruh sjrone nom-noman milih panggon kanggo foto-foto antarane ning panggon biyas tanpa nyewa, lan ndek panggon studio foto ing kudu nyewa larang. BDC lan ANA minangka nom-noman sing asale saka kutha sing bisa dideleng ing bab sadurunge ing dhata mahasiswa. Amerga saka kutha, kekarone kulina karo panggon-panggon sing apik tur larang, dadi yen mung poto ning kampus diibaratake mung biyasa kanggo kekarone. Mula nalika ANA nuturake tuturan yen klas C ora level poto ning kampus, BCD langsung nyarujuki kanthi samudana yaiku tutuan “foto studio dong”.

Sajrone dhata (17) ANA nuturake tuturan “jare kelas C ora level poto neng kampus” ngandharake yen ora mung dheweke thok sing oral level poto ning kampus, nanging kabeh mahasiswa 2015C amerga kelas C yaiku kelas sing mahasiswane akeh-akehe seleksi saka jalur SPBM yaiku jalur mandhiri kang mlebu kudu mbayar luwih akeh tinimbang jalur-jalur liyane. Saliyane kuwi, klas C uga ora ana sing oleh beasiswa lan akeh sing anake pegawai, mula ANA nuturake tuturan kaya ing ndhuwur.

3) Maksim Kecocogan Nyimpang Kang Dituturake Kanthi Blaka

LN : Untung 2015-c areke sabar kabeh
Nuwun ica
DYP : **Atus ora**
MAS : **Ora nek karo kowe**
(UN-JKW/UN-JKL/UN-JKW-RKO: ora resmi-WGKH15C 23 Oktober 2018)

Dhata (24) dituturake ANA minangka panutur kanthi umur nom-noman lan jinis kelamin wadon. Dene DYP minangka mitratatur I kanthi umur nom-noman lan jinis kelamin lanang. Lan MAS minangka mitratatur II kanthi umur nom-noman lan jinis kelamin wadon. Sesambungan antarane panutur lan mitratatur yaiku relasi kanca ora raket. Dene kahanan sosiale yaiku ora resmi. Dhata kasebut kalaksanan ing *whatsapp* grup klas Hercules 2015 C nalika tanggal 23 Oktober 2018.

Dhata (24) kedaden nalika lagi ngganti jam mata kuliah, nanging wektune ora ora dikabarake kanthi cetha, banjur nalika para mahasiswa 2015C wis padha akeh sing nyang kampus, ngganti jam mata kuliah kasebut ora sida. Bab kasebut sing njalari LN nuturake tuturan yen klas 2015C sabar-sabar kabeh. Nanging tuturan kasebut ditampik kanthi blaka dening DYP sing kabukten saka tuturane kang langsung ngandhakake yen dheweke ora sarujuk yaiku “Atus ora”. Tuturan kasebut minangka tuturan MKNB amerga saka tuturan “Atus ora” dheweke

wis ora maksimalake kecocogane marang LN sing ngandhakake yen 2015C sabar kabeh.

MKNB ing dhata (24) ditindakake dening DYP minangka nom-noman lanang marang LN minangka nom-noman wadon, lan ditindakake dening MAS minangka nom-noman wadon marang DYP minangka nom-noman lanang. Amerga jinis kelamin antarane kang nampik lan kang ditampik ora padha, mula kekarone ora sungkan yen nuturake kaoracocogane kanthi blaka amerga antarane nom-noman lanang lan nom-noman wadon asring lok-lokan sabendina. Amerga sing dituturake kanthi blaka yaiku ngenani kaoracocogan, mula bab kasebut bisa diiarani ora sopan amerga bisa wae nyinggung atine mitratature.

4) Maksim Kecocogan Nyimpang Kang Dituturake Kanthi Samudana

PMF : (ngirim video pagelaran wayang wong)
DYP : Ngajak ndelok ngono ta?
PMF : **Sing wayang wong mungkin pengen eruh**
(UN-JKL/UN-JKW-RKO: ora resmi-WGKH15C 16 Oktober 2018)

Dhata (34) dituturake DYP minangka panutur kanthi umur nom-noman lan jinis kelamin wadon. Lan PMF minangka mitratatur kanthi umur nom-noman lan jinis kelamin wadon. Sesambungan antarane panutur lan mitratatur yaiku relasi kanca ora raket. Dene kahanan sosiale yaiku ora resmi. Dhata kasebut kalaksanan ing *whatsapp* grup klas Hercules 2015 C nalika tanggal 16 Oktober 2018.

Tuturane PMF ing ndhuwur ora nandakake yen dheweke maksimalake kecocogane marang DYP. Kanthi jawaban kang ora mathuk marang pitakone DYP, tuturane PMF kasebut kalebu MKNS amerga tuturan kaoracocogane PMF dituturake kanthi samudana. Dideleng saka relasi sosial kalorone yaiku kanca ora raket, bisa dadi salah sijine jalaran PMF njawab tuturane kasebut kanthi samudana, supaya tuturane dianggep tetep trapsila lan ora nglarani atine mitratature. Bab kasebut uga diandharake dening Leech sajrone skala katrapsilane kang kaping lima, yaiku *Social distance scale* utawa skala jarak sosial kang ngandharake tingkat keakraban hubungan antarane panutur lan mitratatur bisa nemtokake tingkatan katrapsilan tuturan kang digunakake nalika cecaturan.

PMF minangka nom-noman wadon. Salah siji sifate nom-noman wadon yaiku cuek lan ora gampang kagodha marang rayuane nom-noman lanang. Mula sajrone dhata (34) MKNS iki, PMF nampik kanthi samudana amerga dheweke njaga atine DYP minangka nom-noman lanang sing menehi perhatian marang

dheweke. Saliyane kudi factor status soial yaiku relasi kanca ora raket uga njalari PMF nglakokake tuturan panampik kanthi samudana.

5) Maksim Kasimpaten Laras Kang Ditampa

MIU : Numpuk KWU nandi rek ?
DFR : **Neng kosku lek memang
gak isa ngeterne engko neng
kampus**
MIU : Oke....
(UN-JKL/UN-JKW -RKO: ora
resmi-WGKH15C 10 Desember
2018)

Dhata (47) dituturake MIU minangka panutur kanthi umur nom-noman lan jinis kelamin wadon. Lan DFR minangka mitratutur kanthi umur nom-noman lan jinis kelamin wadon. Sesambungan antara panutur lan mitratutur yaiku relasi kanca ora raket. Dene kahanan sosiale yaiku ora resmi. Dhata kasebut kalaksanaan ing *whatsapp* grup klas Hercules 2015 C nalika tanggal 10 Desember 2018.

Dhata (47) kedaden nalika DFR menahi kasimpaten marang MUI ngenani akehe pilihan kanggo ngumpulna tugas nalika MUI nakokake panggon ngumpulna tugas. Bab kasebut dilakokake dening DRF, amerga dheweke simpati marang kanca-kancane yen ana sing ora weruh kose, utawa adoh saya kose, lan utawa aras-arasen menyang kose. Mula DFR menahi rong pilihan kanggo kanca-kancane kasebut mligine MUI kang takon marang dheweke. Bab kasebut kang njalari cecaturan ngisor iki kalebu sajrone MKL.

Tuturane DFR minangka MKLTA amerga DFR maksimalake kauntungan marang MIU. Diarani maksimalake kauntungan marang MIU, amerga dheweke menahi rong pilihan marang MIU yaiku ngeterne tugas isa ning kos utawa ning kampus. Bab kasebut kalebu sajrone skala katrapsilan dening Leech yaiku *Optionality scale* utawa skala pilihan. Skala kasebut condhong marang akeh sithike pilihan kang diwenehi panutur marang mitratutur. Amerga ing cecaturan ing ndhuwur, DFR menahi luwih saka siji pilihan marang MIU, mula tuturane DFR kasebut kalebu sajrone MKL.

Saliyane maksimalake kauntungan marang kancane, DFR uga maksimalake karugen marang awake dhewe. Bab kasebut kedaden amerga dheweke menahi rong pilihan kaya kang diandharake ing ndhuwur. Yen kanca-kancane akeh sing ngumpulna nyang kampus, ateges dheweke kudu budhal luwih dhisik tinimbang kancane lan kudu gelem ngenteni kancane ning kampus nganti tugas kekumpul kabeh. Bab kasebut dadi kerugen marang awake DFR, amerga yen pilihane kuwi mau mung siji, ning kampus thok utawa ning kos thok, dheweke ora bakal ngenteni ing rong panggon, lan isa menakna awake

kanggo leren sapanggon wae, ora riwa-riwi. Kasimpatene DFR ditampa dening MIU, bab kasebut kag njalari dhata (47) kalebu sajrone MKLTA.

6) Maksim Kasimpaten Laras Kang Ditampik

DKM : **Rek ngemutaken ya sing
maju sesuk presentasi
KWU disiapne. Nuwun.**
YAYW : Ok
'Iya'
DYP : Ra ok
DKM : Hmm mesthi kok we ki
DYP : *Why?*
DKM : **Wayahmu maju sesuk
Nmr 2**
DYP : Rewel
(UN-JKW/UN-JKL/UN-JKL-RK): ora
resmi-WGKH15C 25 Oktober 2018)

Dhata (62) dituturake DKM minangka panutur kanthi umur nom-noman lan jinis kelamin wadon. Dene YAYW minangka mitratutur I kanthi umur nom-noman lan jinis kelamin lanang. Lan DYP minangka mitratutur II kanthi umur nom-noman lan jinis kelamin lanang. Sesambungan antara panutur lan mitratutur yaiku relasi kanca ora raket. Dene kahanan sosiale yaiku ora resmi. Dhata kasebut kalaksanaan ing *whatsapp* grup klas Hercules 2015 C nalika tanggal 25 Oktober 2018.

Tuturan MKLTK sajrone dhata (62) ditindakake ddening DYP, amerga dheweke ora nampik lan ora nragani kawigatene DKM. Sajrone dhata (62), DKM menahi kawigaten marang DYP kanthi ngelingake yen sesuk wayahe dheweke maju presentasi, nanging DYP nampik kanthi tuturan "ra okk" lan rewel" sing ateges dheweke ora nampa kawigatene DKM. DKM sajrone dhata iki wis tindakake MKL amerga saka tuturane, dheweke wis maksimalake kauntungan marang kanca-kancane. Saka pawarta kang disampeke, kancane ngrasa digatekna, lan sing lali uga isa eling supaya bisa siap-siap utawa sinau.

Kasimpaten kang dilakokake dening DKM lumrah uga dilakokake dening wong wadon marang wong lanang. Nanging amerga kasimpatene kasebut ngenani tugas, mula ditampik langsung dening DYP minangka nom-noman lanang kang ngrasa aras-arasen yen mbahas ngenani tugas.

7) Maksim Kasimpaten Nyimpang Kang Ditampa

WZY : Rek mene kuliah stilistika
bu dar jam ke 3-4 d t8.
Kuliyah saangkatan
MAS : Nuwun Zi
DFR : Maaciw
ANA : **Share juga di grup 2015 zi**

WZY : *Yaya oke*
(UN-JKW/UN-JKW/UN-JKW-
RKR: ora resmi-WGKH15C 11
Desember 2018)

Dhata (68) ing ndhuwur dituturake WZY minangka panutur kanthi umur nom-noman lan jinis kelamin wadon. Dene MAS minangka mitratatur I kanthi umur nom-noman lan jinis kelamin wadon. DFR minangka mitratatur II kanthi umur nom-noman lan jinis kelamin wadon. Lan ANA minangka mitratatur III kanthi umur nom-noman lan jinis kelamin wadon. Sesambungan antara panutur lan mitratatur I,II lan III yaiku relasi kanca ora raket. Dene kahanan sosiale yaiku ora resmi. Dhata kasebut kalaksanan ing *whatsapp* grup klas Hercules 2015 C nalika tanggal 11 September 2018.

Sajrone dhata (68) kasebut kalebu MKN yaiku saka tuturane ANA kang maksimalake karugen marang WYZ amerga dheweke ngongkon WZY supaya ngirim pawarta kasebut nyang grup angkatan, ora mung nyang grup klas. Bab kasebut ora jumbuh marang prinsip katrapsilan saka Leech yaiku sala katrapsilan rugi untung. Sajrone prinsip katrapsilan kasebut, yen peserta tutur maksimalake kauntungan marang liyan lan maksimalake karugen marang awake dhewe, tuturane bisa diarani trapsila lan semana uga suwalike. Dadi, tuturane ANA ing ndhuwur minangka walikan saka skla katrapsilan untung rugi, amerga dheweke maksimalake karugen marang kancane. Dene kang kalebu MKNTA bisa dideleng saka tuturane WZY yaiku “yaya oke” kang ateges dheweke nampa kaorasimpatine ANA marang dheweke.

8) Maksim Kasimpaten Nyimpang Kang Ditampik

ANA : @M. Arif Rahmawanto
@Bagus Syailendra ndang
budhal le. Maju kwu

MAR : Aku sik priksa... @Bagus
Syailendra

Presentasi minggu ngarep piye?

BS : **Presentasi menjadi Minggu
ngarep gpp tak rek?**

DFR : **Minggu tenang
Minggu tenang kuliah**

(UN-JKW/UN-JKL/UN-JKL/UN-
JKW-(ANA-MAR,BS)RKO-(ANA-
DFR)RKR: ora resmi-WGKH15C 15
November 2018)

Dhata (77) ing ndhuwur dituturake ANA minangka panutur kanthi umur nom-noman lan jinis kelamin wadon. Yen MAR minangka mitratatur kanthi umur nom-noman lan jinis kelamin lanang. Lan BS minangka mitratatur kanthi umur nom-noman lan jinis kelamin lanang. Uga DFR minangka mitratatur kanthi

umur nom-noman lan jinis kelamin wadon. Sesambungan antarane panutur lan mitratatur I, lan II yaiku relasi kanca ora raket. Dene antarane mitratatur II yaiku relasi kanca raket. Kahanan sosiale yaiku ora resmi. Dhata kasebut kalaksanan ing *whatsapp* grup klas Hercules 2015 C nalika tanggal 15 November 2018.

MAR lan BS minangka kanca saklompok, nanging dheweke padha-padha ora nengenake kauntungan marang kanca-kanca liyane, nanging saya nengenake kauntungan marang awake dhewe-dhewe. Nengenake kauntungan marang awake dhewe nalika dheweke sakloron ora gelem presentai tugas KWU nalika wayahe maju. Dheweke ngrasa yen tugase durung rampung, mula bocah loro kuwi ora ana sig budhal kuliyah. Bab kasebut kang ndadekake karugen marang kanca-kancane, amerga yen dheweke ora presentasi dina kuwi, kanca-kancane kudu nglilani dina minggu tenang kang jane ora kuliyah, dadi kuliyah kanggo ngganti presentasine kasebut. Tuturan kaorasimpatine MAR lan BS marang kanca-kancane ing bab (77) ditampik dening DFR kanthi tuturan “minggu ngarep minggu tenang. Minggu tenang gak kuliah” sing ateges dheweke ora gelem yen minggu ngarep kuliyah kanggo ngganti presentasi sing durung rampung, tuturan kasebut njalari dhata (77) kalebu sajrone MKNTK. MAR minangka nom-noman lanang sing nindakake tuturan MKNTK

BAB V PANUTUP

Isine Bab V diperang dadi loro, yaiku (1) dudutan lan (2) pamrayoga, diandharake ing ngisor iki.

Dudutan

Adhedhasar asil saka panliten lan andharan, dijupuk dudutan kaya ing ngisor iki..

Maksim kecocogan sajrone *whatsapp* grup klas Hercules 2015C akeh digunakake dening para mahasiswa sing wadon. Sajrone maksim kecocogan laras kang dituturake kanthi blaka, para mahasiswa wadon sing nduweni umur nom-noman iki luwih akeh nindakake tuturan kecocogan amerga sing dibahas sajrone *whatsapp* grup klas Hercules 2015C akeh-akehe mbahas ngenani tugas lan ngganti jam mata kuliyah sing kanggone para mahasiswa lanang ora pati tigatekna amerga wis manut wae marang mahasiswa wadon. Kecocogan laras kang dituturake kanthi blaka lan samudana iki uga akeh dituturake dening para mahasiswa kang jinis kelamine padha lan relasi kekancane raket, uga para mahasiswa sing jinis kelamine padha lan relasi kekancane ora raket. Bab kasebut kedaden amerga antarane jinis kelamin wadon pamikiranane akeh sing padha, lan kecocogane luwih disuduhna tinimbang jinis kelamin lanang. Dene kecocogan nyimpang kang blaka lan samudana iki akeh ditindakake dening para mahasiswa sing jinis kelamine

beda amerga yen antarane mahasiswa wadonmarang mahasiwa wadon isih nduweni rasa sungkan kanggo nampik yen relasi kekancane ora raket, nanging yen antarane mahasiswa lanang marang mahasiswa mawon utawa suwalike, ora ana rasa sungkan amerga kekarone ora usah njaga atine liyane.

Saliyane kecocogan, kasimpaten uga asring dituturake dening para mahasiswa kayata ngenani ngelingake tugas, menahi pawarta, menahi semangat, lan ucapa selamat marang kancane sing lagi ulang taun utawa lagi bungah nalika menang lomba. Maksim kasimpaten maksim kasimpaten laras kang ditampa akeh ditindakake dening para mahasiswa wadon marang kanca-kancane liyane, lan panampane uga akeh sing wadon. Dene kasimpaten laras kang ditampa akeh ditindakake dening mahasiswalanang marang mahasiswa wadon, lan panampike akeh-akehe sing wadon. Yen maksim kasimpaten nyimpang akeh ditindakake dening para mahasiswa wadon amerga ngenani tugas sing emoh ribet an ngenani tugas PJ sing saperangan ana sing ora tanggung jawab.

Sajrone panliten iki, antarane maksim kecocogan lan kasimpaten, sing paling akeh digunakake sajrone cecaturan ing *whatsapp* grup klas Hercules 2015C yaiku maksim kasimpaten laras ditampa kang akeh ditindakake dening para mahasiswa wadon. Bab kasebut nuduhake yen kasimpatene mahasiswa wadon luwih gedhe tinimbang mahasiswa lanang. Dene ngenani kecocogan, antarane mahasiswa wadon lan mahasiswa lanang wujud tuturan keccocogane padha akehe miturut bab kang dirembug. Saka jinis tuturan kecocogan lan maksim kasimpaten sing isih asring digunakake nandani yen para mahasiswa jurusan basa Jawa Unesa angkatan 2015 C isih nduweni katrapsilan ngenani cara ngregani wong liya liwat tuturane. Bab kasebut uga jumbuh karo jurusan yaiku jurusan Basa Jawa sing misuwur unggah-ungguh lan katrapsilan basane.

Pamrayoga

Pamrayogane panliten tumrape para mahasiswa jurusan basa Jawa mligine Unesa, asil panliten iki bisa didadekake referensi mligine kajian pragmatic ngenani kasantunan sajrone cecaturan. Saliyane kuwi, saka anane palinten iki diajab bisa ndadekake pangilon tumrap awake dhewe-dhewe ngenani katrapsilan basa mligine ngenani kecocogan lan kasimpaten kang digawe sabendina supaya bisa tambah apik lan tambah diapiki maneh amerga objek sajrone panliten iki minangka calon guru kang kudu bisa nduweni lan njaga kawibawan kanthi ngetrepake katrapsilan basa ing cecaturan sabendina.

Kanggo panliten sabanjure, diajab bisa ngrembakakake panliten ngenani katrapsilan basa sajrone cecaturan para mahasiswa ora mung mligi maksim

kecocogan lan kasimpaten wae supaya bisa meruhi tingkat katrapsilan basa para mahasiswa kang luwih amba. Saliyane kuwi panliti sabanjure uga bisa menahi kawruhe ngenani kajian pragmatic kang luwih amba lan migunani tumrap pamaca. Panliten iki uga bisa dadi pathokan para mahasiswa mligine kang bakal dadi guru sing kudune bisa digugu lan ditiru supaya bisa dadi tuladha sing becik ngenani katrapsilan basane tumrap para siswane.

KAPUSTAKAN

- Abdullah, alek. Achmad. 2012. *Linguistik Umum*. Jakarta: Penerbit Erlangga.
- Arikunto, Suharsimi. 2014. *Prosedur Penelitian*. Jakarta: PT Rineka Cipta.
- Basir, Udjang, Pr. 2010. *Analisis Wacana Sebuah Kajian Bahasa dalam Pemakaian*. Malang: Bayu Media Publishing.
- Basir, Udjang. 2016. *Sosiolinguistik: Pengantar Kajian Tindak Berbahasa*. Surabaya. Penerbit Bintang Surya.
- Chaer, Abdul lan Leonie Agustina. 2004. *Sosiolinguistik (Perkenalan Awal)*. Jakarta: PT Rineka Cipta.
- Cicintiani, Carla Della. 2016. *Kesantunan dan Ketidaksantunan Berbahasa Anak Jalanan di Komunitas Save Street Child Surabaya*. Skripsi Ora Diterbitake. Surabaya: JBSI Unesa.
- Daldiyono. 2009. *How to Be a Real and Succsecsfull Student*. Jakarta: PT Gramedia Pustaka Utama.
- Ibrahim, Syukur. 1993. *Kajian Tindak Tutur*. Surabaya: Usaha Nasional.
- Leech, Geofrey. 1993. *Prinsip-prinsip Pragmatik*. Jakarta: Universitas Indonesi
- Mahsun. 2015. *Metode Penelitian Bahasa*. Jakarta: PT. Raja Grafindo Persada.
- Moleong, Lexy J. 2012. *Metodologi Penelitian Kualitatif*. Bandung: Remaja Rosdakarya.
- Rahardi, Kujana. *Pragmatik: Kesantunan Imperatif Bahasa Indonesia*. Jakarta: Erlangga.
- Sudaryanto. 1993. *Metode dan Aneka Teknik Analisis Bahasa: Pengantar Penelitian Wahana Kebudayaan Secara Linguistik*. Yogyakarta: Duta Wacana University Press
- Sugiyono. 2010. *Metode Penelitian Kuantitatif, Kualitatif, dan R&D*. Bandung:

Alfabet.

Susanto, Retno. 2003. *Penggunaan Maksim Sopan Santun Dalam Obrolan Masyarakat di Desa Ngunut Kabupaten Tulungagung*". Skripsi ora diterbitake. Surabaya: JBSI Unesa.

Tarigan, Henry Guntur. 2009. *Pengajaran Pragmatik*. Bandung: Angkasa.

Wijana, I Dewa Putu. 1996. *Dasar-dasar Pragmatik*. Yogyakarta: Andi.

Yule, George. 2014. *Pragmatik*. Yogyakarta: Pustaka Pelajar.

<http://kepo-doank.blogspot.co.id/2013/01/apa-itu-whatsapp-messenger.html>

<https://www.gurupendidikan.co.id/pengertian-mahasiswa-menurut-para-ahli-beserta-peran-dan-fungsinya/>

